

חוק התכנון והבניה חשכ"ה - 1965
תכנית מתאר ארצית לדרכים

מס' ת/מ/א/3
שינוי מס' 7 - נוסח התש"נ - 1970

משרד הפנים	
חוק התכנון והבניה חשכ"ה - 1965	
תכנית מתאר ארצית לדרכים מס'	
מס' 2069	חא/כ/7
המאשרת על ידי הממשלה למי הח'סחה	
מס' 21.11.91	מס' 2069
והחלטה בירי כוביר הממשלה ובירי סר הקניכ.	
מזכיר הממשלה	סר המנים
30.1.92	

חוק התכנון והבניה תשכ"ה - 1965

תכנית מיתאר ארצית לדרכים מס' ת/מ/א/3

שינוי מס' 7 נוסח התש"נ - 1990

1. החלפת הוראות תמ"א 3 במקום הוראות תכנית מיתאר ארצית לדרכים מס' ת/מ/א/3 יבואו הוראות אלה.
2. מטרת התכנית מטרת התכנית הן:
 - א. להתוות את רשת הדרכים הארצית.
 - ב. לקבוע מידרג ותיפקוד של דרכים וקטעי דרך ברמה ארצית.
 - ג. לחייב את מערכת התכנון שלפי פרק ג' בחוק - לקבוע ולשמור את רצועות הקרקע עבור רשת הדרכים הארצית.
 - ד. לקבוע הנחיות לעריכת תכניות לדרכים.
 - ה. לקבוע כללים למניעת מפגעים סביבתיים ולשמירת הנוף בכל הקשור להתווית דרכים, לסלילתן ולשימוש בהן.
 - ו. לקבוע כללים לדרכים נופיות.
 - ז. לתחום את הסטיות המותרות.
3. מסמכי התכנית תכנית זו כוללת:
 - א. תשריט בקנ"מ 1:100,000 שאושר בתשל"ז - 1976 עם השינויים מס' 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9.
 - ב. תשריטים בקנ"מ 1:2500 של שינוי מס' 3 ו-9.
 - ג. הוראות.

"התשריט"	תשריט בקנה מידה 1: 100,000 המהווה חלק בלתי נפרד מתכנית זו, ובו מסומנת רשת הדרכים הארצית.
"רשת הדרכים הארצית"	כלל הדרכים המהירות, הפרבריות המהירות, הראשיות, והאזוריות.
"דרך"	כל דרך הכלולה ברשת הדרכים הארצית, אם אין כוונה אחרת משתמעת, בין שהיא קיימת ובין שהיא מוצעת.
"דרך קיימת"	דרך סלולה ומסומנת בתשריט, בין אם היא סלולה בהתאם לדרוג שנקבע לה ובין אם לא.
"דרך מוצעת"	דרך שהיא מסומנת בתשריט אך עדיין אינה סלולה.
"רצועת דרך"	רצועת קרקע הכוללת את נתיבי הנסיעה, שטח ההפרדה, שולי הדרך ומתקני הדרך, וכן הקרקע לצמתים ולמחלפים.
"רצועה לתכנון"	רצועת קרקע לדרך מוצעת, מסומנת בתשריט בתכנית מיתאר או בתכנית מפורטת, שבתחומה תתוכנן רצועת הדרך.
"דרך מהירה"	דרך המקשרת מוקדי פעילות היוצרים נפחי תנועה גדולים והאוספת תנועה מדרכים ראשיות ואזוריות.
"דרך פרברית מהירה"	דרך העוברת באיזורים מטרופוליניים ומחלקת נפחי תנועה גדולים בתוך המטרופולין ומתחברת לרשת הדרכים הארצית.
"דרך ראשית"	דרך המקשרת בין איזורים שונים בארץ ואוספת תנועה מדרכים ראשיות אחרות ומדרכים אזוריות ומקומיות.
"דרך אזורית"	דרך המקשרת בין ישובים באיזור אחד או יותר ואוספת תנועה מדרכים מקומיות.

"דרך מקומית"	כל דרך המהווה חלק ממערכת הדרכים הכללית ואינה מהווה חלק מרשת הדרכים הארצית.
"דרך נופית"	קטע דרך העובר בתחום שטח שיועד בתכנית לשמורת טבע, לגן לאומי, לשמורת נוף או בתחום אזור המוגדר על ידי מוסד תכנון כאזור בעל רגישות נופית, בין אם הדרך היא חלק מרשת הדרכים הארצית ובין אם דרך מקומית שנקבעה בתכנית כ"דרך נופית" ע"י מוסד תכנון.
"מחלף"	מפגש דרכים במפלסים שונים הכולל את הדרכים המחברות בין המפגש.
"קו בנין"	קו מקביל לציר רצועת הדרך ובמרחק ממנו, או במרחק מגבול שטח מיועד למחלף בתכנית, כפי שנקבע בסעיף 8 לתכנית זו.
"מתקן דרך"	מבנה או מתקן המהווה חלק של דרך ודרוש להקמתה ולפעולתה, לרבות הכביש ומבנהו, גשר, מנהרה, מעביר מים, אבן שפה, גדר, עמוד תאורה, רמזור, אי תנועה, תעלה, קיר או סוללה למניעת רעש, תחנה לאיסוף ולהורדת נוסעים, תחנת המתנה לרכב, מעברים עיליים ותחתיים להולכי רגל ולרכב, שביל לרוכבי אופניים, מתקן איסוף אשפה עמדת קריאה לעזרה, דרך שירות, קירות תומכים, תמרור.
"מבנה שירות"	מבנה המיועד לשרת את הנוסעים בדרך, לרבות תחנת מידע, תחנת תדלוק על פי תמ"א 18, מסעדה, קיוסק, חניון דרכים לשרות הציבור, מצפה נוף.
"תסקיר השפעה על הסביבה"	כמשמעותו בתקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה) התשמ"ב - 1982.

5. מקרא

דרך מהירה קיימת

דרך מהירה מוצעת

דרך פרברית מהירה קיימת

דרך פרברית מהירה מוצעת

דרך ראשית קיימת

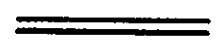
דרך ראשית מוצעת

דרך איזורית קיימת

דרך איזורית מוצעת

מחלף קיים

מחלף מוצע

6. רצועה לתכנון א. בתחום הרצועה לתכנון מיועדים לתכנון: רצועת הדרך, מבני שרות, חריגות של מתקני הדרך מתחום רצועת הדרך, מערכות תשתית המלוות את הדרך לרבות מסילות ברזל, אמצעים להפחתה של מפגעים סביבתיים ובטיחותיים, לרבות מפגעים נופיים.

ב. רוחב הרצועה לתכנון יהא:

(1) בכל הדרכים שברשת הדרכים הארצית - 300 מטר.

(2) במחלף של שתי דרכים או יותר - מעגל שמחוגו 300 מטר ומרכזו במפגש צירי הדרכים.

(3) בצומת של שתי דרכים או יותר - מצולע שקודקודיו על צירי הדרכים במרחק של 150 מטר ממפגש הצירים.

ג. מיקום ציר הרצועה לתכנון ייקבע על פי הקואורדינטות של הציר האמצעי של הדרך כפי שהיא מסומנת בתשריט, ורחובה - על פי מדידת 150 מטר משני צידי הציר.

ד. (1) כל עוד לא נקבעה רצועת הדרך, בתכנית מיתאר מקומית או בתכנית מפורטת, לא תאושר ברצועה לתכנון כל תכנית מפורטת לבניה או לסלילה, למבני שרות ולמערכות תשתית. משתאושר תכנית מפורטת בה נקבעה רצועת הדרך וקווי הבנין שלה, יתבטלו ההגבלות על הבניה או הסלילה לפי סעיף זה.

(2) למרות האמור בסעיף (1), קווי תשתית בלבד (כגון קווי מתח גבוה, מסילות ברזל, צנורות מים או גז) ניתן לאשר בתכנית ולבצעם, לאחר תאום עם הרשות המתכננת את הדרך, באישורה של הוועדה המחוזית.

7. רצועת הדרך א. רצועת הדרך מיועדת עבור:

- (1) - בדרך מהירה ובדרך פרברית מהירה - שני כבישים חד-סיטריים, במסלולים מופרדים, שבכל אחד מהם שני נתיבים לפחות, עם כניסות ויציאות על ידי מחלפים בלבד ללא צמתים וללא מפגשי רכבת.
- (2) - בדרך ראשית - שני כבישים חד סיטריים במסלולים מופרדים, שבכל אחד מהם שני נתיבים לפחות, אם כניסות ויציאות על ידי מחלפים או צמתים.
- (3) - בדרך איזורית - כביש ובו שני נתיבים לפחות עם כניסות ויציאות על ידי צמתים או על ידי מחלפים.

ב. רוחב מירבי של רצועת הדרך יהא:

(1) בדרך מהירה	- 100 מ'
(2) בדרך פרברית מהירה	- 60 מ'
(3) בדרך ראשית	- 50 מ'
(4) בדרך איזורית	- 40 מ'

ג. בקטעי דרך בה מופרדת הדרך לשני כבישים חד-סיטריים, שהמרחק ביניהם עולה על מחצית רוחב רצועת הדרך, יהא הרוחב המירבי של רצועת הדרך של כל כביש, בקטעים אלה, 60% מהרוחב המירבי שנקבע בסעיף קטן ב' לרצועת הדרך של אותה דרך.

ד. בקטעי דרך, ניתן לצרף לרצועת הדרך שטחים עבור מסילות ברזל או דרכי שרות, נתיבי השתזרות, מערכות ניקוז או מדרונות בהתאם לתנאי קרקע מיוחדים, ולקבוע בתכנית לקטעים אלה לשם כך, רוחב גדול מן המצויין בסעיף קטן ב'. הכל בהתאם לתכנית מפורטת לדרך.

ה. מידות של רצועת הדרך בצמתים ובמחלפים ייקבעו בתכנית מיתאר מקומית או בתכנית מפורטת.

ו. בתחום רצועת הדרך ניתן יהיה לקבוע, באמצעות תכניות מיתאר או תכניות מפורטות, זכויות לבניה מתחת לפני הקרקע ומעל לפני הדרך, ובלבד שלא ייפגעו המטרות, התפעול, השימושים והבטיחות בדרך, ולא ייגרמו מפגעים או מטרדים, לדעת מוסד התכנון, לשימושי הקרקע שלהם ייקבעו זכויות הבניה.

8. מרחק בין
קווי הבנין
לבין ציר
רצועת הדרך

מרחק קווי הבנין מציר רצועת הדרך ייקבע בתכניות
מיתאר או בתכניות מפורטות ויהא (במטרים):

לפחות	לכל היותר	
75	150	בדרך מהירה
50	100	פרברית מהירה
50	100	בדרך ראשית
40	80	בדרך איזורית

ב. בתכנית מיתאר מקומית או בתכנית מפורטת ניתן לקבוע,
בקטעי דרך שונים, קווי בנין במרחקים שונים מציר
הדרך, בתחום שבין מרחק מירבי לבין המרחק המזערי
המפורט בסעיף קטן א'. קווי בנין אלה ייקבעו עבור
בניה לשימושי קרקע שונים ובהתאם לאמור בסעיף
קטן ד'.

ג. בתכנית מיתאר מקומית או בתכנית מפורטת ניתן לקבוע
בקטעי דרך שונים קווי בנין במרחקים חורגים
מהמפורט בסעיף קטן א' ובלבד שיבוא עליהם אישורה של
המועצה הארצית או של וועדה שמונתה על ידה לשם כך

ד. מרחקי קווי הבנין, כאמור בסעיף קטן ב', ייקבעו על
פי תוצאות בדיקה של השיקולים הבאים:

1. הצורך בפיתוח ובהרחבת הדרך,
2. הצורך למנוע מפגעים בטיחותיים תעבורתיים,
3. מניעת נגישות ישירה לדרך,
4. התנאים הטופוגרפיים,
5. הנתונים הגיאומטריים של הדרך לאורכה ולרוחבה,
6. השפעות סביבתיות צפויות והאמצעים המוצעים להפחיתן.
7. שימושי הקרקע ורגישותם למפגעים, כגון: מגורים,
מוסדות ציבור, תעשיה, חקלאות, ספורט ונופש, מתקנים
הנדסיים,
8. הצורך למנוע מפגעי נוף לאורך הדרך או חסימת
הנוף מהדרך.

9. הגבלת בניה
בין קו בנין
לבין גבול
רצועת הדרך

א. בשטח שבין קו בנין לבין גבול רצועת הדרך תאסר
בניה, למעט המפורט בסעיפים ב' ו-ג' להלן.

ב. בתכנית מתאר מקומית או בתכנית מפורטת ניתן לקבוע
בשטח זה בניה של מבני שרות, חלק ממתקני הדרך:
מעברים עיליים ותחתיים להולכי רגל ולרכב, דרכי
שרות, שביל לרוכבי אופניים ולהולכי רגל, אמצעים
לטיפול בהפחתת מפגעים סביבתיים הכרוכים בסלילת
הדרך, וכן מערכות ומתקני תשתית: חשמל, מים, ביוב,
טלפון, דלק וגז.

ג. בהיתר בניה ניתן לקבוע חלק ממתקני הדרך: גדר, שביל
לרוכבי אופניים ולהולכי רגל, עמוד תאורה, רמזור
ותעלה.

תכנית מתאר מקומית או תכנית מפורטת הכוללת הוראות בדבר התוויתן של רצועות דרכים הנמנות על רשת הדרכים הארצית, או שינוי התוויתן או הרחבתן, לרבות תכנית על פי סעיף 261 לחוק, תכלול בין היתר, הוראות, פרטים ומסמכים בדבר:

- (1) תוואי ורוחב רצועת הדרך ומיקום הצמתים והמחלפים בת, שיוצגו בתשריט (תנוחה אופקית על גבי מפה מצבית) בקנ"מ 1:5000 לפחות, ובשטחים בנויים, או מיועדים לבניה - תשריט בקנ"מ 1:1250 לפחות.
- (2) קווי בנין לשימושים שונים, לפי סעיף 5, שיוצגו בתשריט כאמור.
- (3) שטחים המיועדים למתקני דרך ולמבני שרות, לאורך הדרך, שיוצגו בתשריט כאמור. בתכניות המוגשות ע"פ סעיף 261 לחוק לא תחול חובת ציון כל מבני שרות.
- (4) חתך עקרוני לאורך הדרך שבו מצוינים מיקומי וגובהי חפירה ומילוי בקנה מידה של 1:5000 לפחות לאורך הדרך ובקנה מידה של 1:500 לפחות לגובה, ובשטחים בנויים, או מיועדים לבניה - בקני מידה 1:1250 ו- 1:250 בהתאם.
- (5) בתכניות העבודה לביצוע ניתן יהיה לסטות מהמידות המצוינות בחתך הנזכר בסעיף (4) כנובע מהפרוט ברמת התכנון.
- (6) האמצעים להבטחת ביצוע הוראות התכנית.
- (7) מיפוי טופוגרפי, עליו מסומן תוואי הדרך, בקנה מידה המאפשר בדיקת התאמתו של התוואי לטופוגרפיה הטבעית.

ב.

- מוסד תכנון, שבפניו תובא תכנית לאישור, רשאי יהיה לדרוש כי התכנית תלווה במסמכים נוספים על המפורטים בסעיף קטן א' ובין היתר:
- (1) סקירה של ערכי טבע ונוף ואתרים מיוחדים לאורך הדרך.
 - (2) חתכי רוחב אופייניים בקטעי דרך שלצידם שטחים בנויים או מיועדים בתכנית לבינוי.
 - (3) בקטעי דרך בהם עולה השיפוע הצידי של הקרקע מעל 30% לאורך יותר מ-250 מ' ואו בקטעי דרך בהם עולים עומק החפירה או המילוי על 10 מ', - בדיקה של חתכי רוחב אופייניים, בקנה מידה של 1:500 לפחות לכל הרצועה לתכנון, שיציגו נאמנה את נתוני השטח ואת המתוכנן לביצוע.

ג. מוסד התכנון ידון במסמכים המפורטים בסעיף ב' ועל פיהם ינחה הכללתם של הוראות ותשריטים בדבר:

(1) האמצעים המוצעים למניעת מפגעים סביבתיים, לרבות מפגעי רעש וזיהום אוויר, בקטעי דרך או מחלפים העוברים באיזורים בנויים או מיועדים לבניה.

(2) האמצעים לשמירת ערכי טבע ונוף ולמניעת מפגעים נופיים, לטיפול בנוף ולשיקומו, לרבות המקומות לכריית עפר ולעודפי עפר הנחוצים לביצוע הדרך, הטיפול בהם או סילוקם, וכן טיפול בקטעי חפירה ובקטעי מילוי, לרבות מדרונות.

11. תכנית לדרך א. תכנית מתאר מקומית או תכנית מפורטת, הכוללת הוראות בדבר התוויתן של קטעי דרך נופית, תכלול את ההוראות שלפי סעיף 10 לתכנית זו והוראות נוספות, הנובעות מהתייחסות לסקרים בסעיף ב' שלהלן, בדבר:

(1) שמירת ערכי טבע ונוף וטיפולם, בתחום רצועת הדרך, כרקע חזותי לצפית הנוסע בדרך.

(2) מיקום נקודות עצירה ותצפית להסתכלות בנוף מהדרך ונקודות חניה לצורך גישה למערכות טיול ומוקדי ביקור, ובלבד שלא תיגרם בכך פגיעה בבטיחות הנסיעה, ברמת הדרך או פגיעה נופית.

(3) מניעת חסימתם של מבטים או פתיחת מבטים לנוף הנצפה מהדרך.

(4) שילוב חזותי של הדרך עם סביבתה.

(5) שיקום מפגעים נופיים שייגרמו לאורך תוואי הדרך כתוצאה מביצועה.

ב. תכנית לפי סעיף קטן א' תוצג על רקע המסמכים הבאים:

(1) סקירה מפורטת של ערכי טבע ונוף, אתרים לשימור ומפגעים נופיים קיימים לאורך הדרך, לרבות אתרים ושטחים מיוחדים העשויים להיצפות מהדרך או שיש להסתיר מהם את הדרך.

(2) בחינה של האפשרויות והשיקולים הבטיחותיים לקביעת תוואי חילופי בו יוגבלו מידות העקומות האנכיות והאופקיות ואו יוגבלו מידות הרוחב של הדרך, בקטעים בהם מגבלות אלה ימנעו או יקטינו את המפגע הנופי הצפוי, או יגרמו לשיפור אפשרויות הצפייה בנוף הנשקף מהדרך כגון: הפרדת הדרך לשני מסלולים חד-סיטריים בתוואי המוצע או בתוואי חילופי לגבי קטעי הדרך.

ג. לכל קטע דרך קיימת המסווגת על פי הגדרות תכנית זו כדרך נופית, ניתן יהי לבצע עבודות עפר לצורך הרחבת השטח הסלול בפועל, רק בהתאם לתכנית מפורטת שתכלול את הוראות הסעיפים 10 ו-11\א', ב' לתכנית זו.

12. תכנית לדרך מקומית - נופית מוסד תכנון, הדרן בתכנית הכוללת דרך מקומית שהיא דרך נופית או שקבע אותה כזו, ידרוש הכנת תכנית לרצועת הדרך לפי סעיפים 10 ו-11.

13. תסקיר השפעה על הסביבה לא ידון מוסד התכנון ולא תאושר תכנית על פי סעיף 10, לסוגי הדרכים שלהלן, שהן חלק מרשת הדרכים הארצית, אלא אם הוגש תסקיר השפעה על הסביבה:

(1) דרך פרברית מהירה,

(2) דרך מהירה ומיחלפים בקטעים העוברים בתוך שטחים בנויים או מיועדים לבניה או בסמוך להם.

(3) כל קטע דרך אשר, לדעת מוסד תכנון, עלול לגרום להשפעה ניכרת על הסביבה ויש צורך לנקוט בו אמצעים למניעת מפגעים סביבתיים לרבות מפגעים נופיים.

14. סטיות, חריגות או שינוי מהוראות התכנית

א. בתכנית מתאר מחוזית (ובאין תכנית מחוזית - באישור המועצה הארצית גם בתכנית אחרת) מותר לקבוע הוראות שיש בהם משום סטיה של ציר הרצועה לתכנון, או שינוי מקומו של מיחלף, לעומת המסומן בתשריט של תכנית זו, בהתחשב בהתאמת התוואי לתנאים טופוגרפיים או לתנאים מקומיים ובצורך למנוע מפגעים בטיחותיים או מפגעים סביבתיים, לרבות מפגעים נופיים.

ב. בתכנית מתאר מחוזית (ובאין תכנית מחוזית - באישור המועצה הארצית גם בתכנית אחרת), מותר לקבוע שינוי בסיווג הדרך, תוספת דרך או מיחלף, או שינוי באיתור המיחלף, תוך התאמה לתנאים מקומיים ובהתחשב בצורך למנוע מפגעים סביבתיים, לרבות מפגעים נופיים.

ג. בתכנית מתאר מקומית ובתכנית מפורטת מותר לקבוע הוראות שיש בהן משום חריגה של רצועת הדרך מהרצועה לתכנון, לעומת המסומן בתשריט של תכנית זו או בתשריט של תכנית מתאר במקרים הבאים:

(1) התאמת התוואי לתנאים טופוגרפיים,

(2) התאמת התוואי לתנאים מקומיים,

(3) התאמת התוואי לצורך מניעתם של מפגעים בטיחותיים וסביבתיים, לרבות מפגעים נופיים.

ד. החריגה לפי סעיף קטן ג' תמדד מציר רצועת הדרך לציר הרצועה לתכנון, ולא תעלה על 750 מ' בכיוון אופקי, ובתנאי שאין בכך שינוי מהותי במאפייני השטח (כגון גובה, סמיכות לתוואי אחר, סוג הקרקע) בו מתוכנן תוואי הדרך.

15. יחס לתכניות אחרות א. תכנית זו אינה מבטלת תוקפן של תכניות בנות תוקף. ניתן לאשר מרחק קווי בנין מציר רצועת הדרך בגודל קטן מהאמור בסעיף 8.א', בתכנית מתאר מקומית או בשינוי בה, ובלבד שאינו שונה מהמרחק שהיה בתכנית המתאר שאותה משנים.

ב. אישור כל תכנית לדרך, הנמנית על רשת הדרכים הארצית, יחייב התאמתה להוראות תכנית זו; אולם אם תכנית כאמור משנה תכנית קודמת בת תוקף של דרך, רשאית המועצה הארצית לתכנון ולבניה, או ועדת משנה שלה (שמונתה על ידי המועצה, כאמור בסעיף 8.ג'), לפטור לגביה מילוי הוראה מהוראות תכנית זו, או חלק ממנה.

ג. הוראות שינוי מס' 7 לתכנית זו לא יחולו על תכניות שהופקדו טרם כניסתו לתוקף.

=====